Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2022-0000227635

Datum
25 april 2022

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met
CZW/S&B

Bijlage(n)
1

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Van IOB

nota

Nota n.a.v. reactie Eerste Kamer op 11e verlenging Tijdelijke wet digitaal vergaderen

Aanleiding

Op donderdag 21 april 2022 heeft de vaste commissie voor BZK van de Eerste Kamer schriftelijk gereageerd (bijlage 2) op uw brief (van 15 april) over de 11e verlenging van de Tijdelijke wet digitaal vergaderen (hierna: Tijdelijke wet). De vaste commissie gaf te kennen de beantwoording voor 1 mei te willen ontvangen. In het uitstelbericht heeft u aangegeven de vragen uiterlijk eind mei te zullen beantwoorden.

De beantwoording van de commissiebrief is uitgesteld om de stemming in de EK over de vijfde verlenging van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 (hierna: Twm) af te wachten. De EK heeft tegen de vijfde verlenging gestemd op 17 mei. De Twm komt hiermee te vervallen. Het is nu de vraag hoe om te gaan met de andere tijdelijke wetten die tot stand zijn gebracht tijdens de coronacrisis, waaronder de Tijdelijke wet. Deze nota geeft een overzicht van de keuzes die gemaakt kunnen worden met betrekking tot de Tijdelijke wet en de voor- en nadelen van de verschillende opties. Ook wordt een voorstel gedaan voor de beantwoording van de commissiebrief.

Deze nota valt uiteen in drie onderdelen:
1. Keuze over het al dan niet verlengen van de Tijdelijke wet
2. Beantwoording commissiebrief
3. Scenario's bij niet verlengen en mogelijke uitbraak in het najaar

U wordt gevraagd op deze drie onderdelen te besluiten.

Tijdens het actuaoverleg van 30 mei hebt u aangegeven dat u graag de afweging waar u voor staat aan de EK wil voorleggen. U bent zich ervan bewust dat het niet wenselijk is om tijdelijke wetten langer in stand te houden dan noodzakelijk, maar u geeft zich ook rekenschap van de wens van de praktijk om de Tijdelijke wet in stand te laten gezien de grote meerwaarde. Bijgaande brief schetst dat dilemma.

Kern

1. Keuze over het al dan niet verlengen van de Tijdelijke wet

Advies: weging van de belangen

- Nu de Twm en de Twv niet zijn/worden verlengd, is het de vraag of het wenselijk is de Tijdelijke wet in stand te laten tegen de vermoedelijke wil van de Eerste Kamer in. Het risico bestaat dat verlenging de besluitvorming en het open gesprek over de permanente regeling (die

nadrukkelijk niet enkel bedoeld is voor crisissituaties) negatief beïnvloedt. Daar tegenover staat het standpunt van de koepels en beroeps- en belangenverenigingen (waaronder VNG, IPO en UvW) dat het wenselijk is om de Tijdelijke wet in stand te laten totdat de permanente regeling in werking is getreden, om de continuïteit te behouden.
- Door niet te verlengen komt u tegemoet aan de kritiek die de Eerste Kamer eerder heeft geuit op het blijven verlengen van de Tijdelijke wet. De Eerste Kamer ziet op basis van de huidige gezondheidssituatie geen reden ziet tot verlenging van corona maatregelen.
- Door de Tijdelijke wet na 1 juli wel te verlengen komt u tegemoet aan de oproep van de koepels en de beroeps- en belangenverenigingen.
- Minister Knops heeft bij de parlementaire behandeling van de Tijdelijke wet toegezegd dat de wet alleen blijft bestaan en wordt verlengd op basis van de gezondheidsargumenten of risico's in relatie tot Covid-19.
- Een punt waar de Tijdelijke wet wezenlijk verschilt van de Twm is evenwel dat de Tijdelijke wet decentrale volksvertegenwoordigingen een extra mogelijkheid biedt en nadrukkelijk geen verplichting. De Tijdelijke wet beperkt decentrale volksvertegenwoordigers en burgers dus niet, anders dan de Twm, die wel grondslagen bevat om beperkende maatregelen op te leggen aan burgers. Beide wetten hebben dus een ander karakter.

2. Beantwoording commissiebrief

Advies: de EK uw dilemma voorleggen

- De vaste commissie vraagt om uiteen te zetten hoe klein het risico op opleving van het virus moet zijn, wil de Tijdelijke wet niet meer noodzakelijk zijn en hoe dat wordt bepaald. Tevens vraagt de vaste commissie om bij de antwoorden onderscheid te maken tussen Europees Nederland en Caribisch Nederland.
- U geeft aan dat u brieven van zowel de EK als de koepels en beroeps- en belangenverenigingen hebt ontvangen die beiden voor een andere beslissing pleiten. U geeft aan dat u beide standpunten kent en dat u voor een dilemma staat. U vraagt de Kamer een oordeel te geven over de verlenging van de Tijdelijke wet na 1 juli, waarbij zij het karakter van de wet en de meerwaarde die de Tijdelijke wet in de praktijk heeft, weegt.
- Daarbij wordt (ten overvloede) benadrukt dat het geen verplichting is voor decentrale volksvertegenwoordigingen om digitaal te vergaderen. De Tijdelijke wet biedt enkel de mogelijkheid tot digitaal vergaderen.
- Voor de toepassing van de Tijdelijke wet kan geen onderscheid gemaakt worden tussen Europees en Caribisch Nederland. De huidige situatie overziende lijkt dit ook niet nodig te zijn. Daarbij komt, ten overvloede, dat ook de eilandsraden zelf kunnen kiezen of zij van de mogelijkheid tot digitaal vergaderen gebruik willen maken.

3. Anticiperen op uitbraak in het najaar

Advies: in geval van niet verlengen van de Tijdelijke wet kiezen voor optie 2 wanneer sprake is van een opleving van het virus.

	Optie	**Afweging**
1.	Digitaal vergaderen meenemen in eerste tranche wijziging Wpg	Deze wijziging wordt gemaakt om snel te kunnen ingrijpen bij uitbraak van corona. Dit is een snel wetstraject om voorbereid te zijn op het najaar. Op dit moment bevat de Twm een uitzondering voor vergaderingen van de volksvertegenwoording. Dit betekent dat die vergaderen ook als er beperkende

		maatregelen zijn, wel fysiek mogen plaatsvinden. De Tijdelijke wet bevat een mogelijkheid om in het belang van de gezondheid van de deelnemers toch digitaal te vergaderen. Het is de vraag hoe de uitzondering zich zou verhouden tot een andere bepaling in de Wpg waarin digitaal vergaderen wordt toegestaan. Daarbij is het de vraag of VWS dergelijke bepalingen mee zou willen nemen in het traject. Deze route heeft daarom geen voorkeur.
2.	Nieuwe spoedwet tot stand brengen als corona opnieuw oplaait	De Eerste Kamer heeft toegezegd bij de stemming over de verlenging van de Twm dat zij spoedwetten snel zullen behandelen indien nodig. Als in het najaar blijkt dat het nodig is om decentrale volksvertegenwoordigingen de mogelijkheid te bieden om digitaal te kunnen vergaderen dan kunnen we een spoedwet in procedure brengen die (hopelijk) snel door beide kamers wordt behandeld. De Kamers kunnen op dat moment oordelen of zij een nieuwe tijdelijke wet noodzakelijk vinden. Dit is de meest zuivere weg (zie ook hierna). NB. Op basis van de Grondwet mogen volksvertegenwoordigingen altijd bij elkaar komen, ook in het geval van grote crises. Een nieuwe Tijdelijke wet biedt dus opnieuw de mogelijkheid tot digitaal vergaderen om de gezondheid van de volksvertegenwoordigers te beschermen en uitdrukkelijk geen plicht.
3.	Tempo permanente wet versnellen	De permanente regeling is in goede samenwerking met de koepels en beroeps- en belangenverenigingen tot stand gebracht. Bij de totstandkoming hebben zowel de RvS als de beroeps- en belangenverenigingen optimaal meegewerkt en doorlooptijden tot het minimum beperkt. Mogelijk is die bereidheid er ook tav de permante wet. Voor de beide Kamers spelen andere, niet beïnvloedbare factoren mee, bv een vol debatschema bij de TK en de wens tot een gedegen behandeling bij de EK. Maw de parlementaire behandeling kan de nodige tijd vergen. Tijdens de behandeling van de Tijdelijke wet is toegezegd dat de permanente regeling een nieuwe afweging vergt. Het doel van de permanente regeling is (ook) om in de situatie dat geen beperkende maatregelen gelden de mogelijkheid tot digitaal vergaderen te bieden. De permanente regeling is nadrukkelijk niet bedoeld voor crisissituaties. Voor crisissituaties moet worden afgewogen of een spoedwet nodig is die van toepassing is op de dan geldende situatie.

Toelichting

Politieke context

- Met deze brief laat de vaste commissie nogmaals haar ongenoegen blijken over de verlenging van de Tijdelijke wet. Met de veranderende gezondheidssituatie en regels rond COVID lijkt de EK de discussie rond de verlenging van de Tijdelijke wet vooral principieel te willen maken, met een andere opvatting over de kwalificatie van de huidige gezondheidssituatie en de noodzaak tot verlenging van de Tijdelijke wet voor het geval het virus weer opleeft.
- Het is zaak om ervoor te zorgen dat de Tijdelijke wet los wordt gezien van de permanente regeling. De permanente regeling wordt immers tot stand gebracht voor de situatie zonder beperkende maatregelen.

Krachtenveld

- De VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen hebben een position paper gestuurd aan de Eerste Kamer die steun uitspreekt voor verlenging (bijlage 3). Ook de Kring van commissarissen van de Koning heeft een brief gestuurd die steun uitspreekt (bijlage 4). Alleen de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft onlangs een afwijkend standpunt ingenomen dat steun uitsprak voor het standpunt van de Eerste Kamer.
- Het wetsvoorstel voor permanente regeling is in goed overleg en samenwerking met de koepels, de beroeps- en belangenverenigingen tot stand gekomen en gereed voor consultatie. Deze organisaties laten ook grote betrokkenheid zien bij dit onderwerp en hechten (nagenoeg alle) belang aan de verlenging van de Tijdelijke wet.
- Het afwijkende standpunt dat de Nederlandse Vereniging van Raadsleden als enige heeft ingenomen kwam onverwachts en was niet eerder zo gecommuniceerd. Ook het inhoudelijke standpunt van de NVvR over de toekomstige reikwijdte van de permanente regeling is een andere dan waar de stuurgroep met de koepels en beroeps- en belangenverenigingen in gezamenlijkheid toe is gekomen.
- Uit gegevens van het IPO blijkt dat alleen de provincie Noord-Holland nog gebruikt maakt van digitaal vergaderen voor besluitvormende vergaderingen. Enkele andere provincies gebruiken een digitale of hybride vorm voor beraadslagende en beeldvormende vergaderingen van commissies.
- De Unie van Waterschappen heeft laten weten dat begin mei 6 van de 21 waterschappen nog gebruik maakten van digitaal vergaderen vanwege ziekte of quarantaineregels.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

- Op dit moment zijn er verschillende wetsvoorstellen over het openbaar bestuur die binnenkort bij de Eerste Kamer moeten worden behandeld w.o. het Wetsvoorstel bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur en het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers. Een constructieve relatie met de EK is daarom gewenst.

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief verlenging Tijdelijke wet	Ter ondertekening
2	Brief van de vaste commissie van Binnenlandse Zaken van de EK	Ter informatie
3	Position paper VNG, IPO en Unie van Waterschappen	Ter informatie
4	Brief van de Kring van commissarissen van de Koning	Ter informatie